

мади, розробивши соціально-педагогічні умови профілактики ігроманії. Обґрунтування технології створення таких умов є перспективним напрямом наукового дослідження.

Список літератури

1. Бурлаков И. Психология компьютерных игр / И. Бурлаков // Наука и жизнь. — 1999. — № 5 — С. 88–92.
2. Гишинский Я. И. Социология девиантного (отклоняющегося) поведения : учеб. пособ. / Я. И. Гишинский., В. С. Афанасьев — СПб. : СПбФ РАН. — С. 34
3. Коваль Л. Г. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / Коваль Л. Г., Зверева І. Д., Хлебик С. Р — К., 1997. — С. 483
4. Корнієнко І. О. Методологічні засади профілактики алкоголізму в загальноосвітній школі / І. О. Корнієнко // Науково-методичні засади діяльності психологічної школи : навч.-метод. посіб. У 2 т. / за заг. ред. В. Г. Панка, І. І. Цушка. — К. : Ніка-центр, 2005. — Т. 2. — С. 56.
5. Лысенко Е. Е. Компьютерная игра с точки зрения психолога / Е. Е. Лысенко // Микропроцессорные средства и системы. — 1985. — № 3. — С. 15–16.

Надійшла до редколегії 17.06.2010 р.

УДК 37.013.42

О. С. ЗУБОВА

СОЦІОКУЛЬТУРНІ УМОВИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ В ДОБУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Аналізуються зміни соціокультурних умов існування сім'ї в Україні в добу інформаційного суспільства, що формується.

Ключові слова: сім'я, Україна, інформаційне суспільство.

Анализируются изменения социокультурных условий существования семьи в Украине в период информационного общества, которое формируется.

Ключевые слова: семья, Украина, информационное общество.

Analyzed changes in socio-cultural conditions of existence of families in Ukraine during the information society, which is formed.

Key words: family, Ukraine, information society.

Соціокультурна ситуація сучасного суспільства стрімко змінюється. Цей процес зумовлений становленням суспільства нової якості — інформаційного. Актуалізується дослідження соціокультурних умов трансформації сімейного виховання в добу інформаційного суспільства. Хоча наша країна ще не стала повноцінною інформаційною державою, дослідники вважають, що цей процес є незворотним [5; 6; 13; 15]. «Зміни охоплюють усі сфери функціонування та життєдіяльності суспільства, сприяють зближенню різних видів та форм суспільної діяльності, створюють принципово нову соціокультурну ситуацію, котра детермінує формування нового типу особистості відповідно до вимог інформацій-

ного суспільства» [12, с. 23]. Трансформація суспільних відносин зумовлює перетворення як особистості, так і сім'ї, в якій вона виховується. Минулі, звичні для батьків, стосунки вже не є ефективними, а нові соціальні відносини між дітьми та старшими ще не сформовані, що впливає на процес сімейного виховання. У родині між поколіннями зростають протиріччя, яких не було в індустріальну добу. Коли відсутня гармонія стосунків у сім'ї, то й стабільне буття суспільства під загрозою. Сучасній соціальній педагогіці необхідно розробити умови гармонізації сімейних стосунків між батьками та дітьми в нових реаліях інформаційного суспільства, що формується, щоб забезпечити благополучні відносини в майбутньому українського соціуму.

Проблеми становлення інформаційного суспільства в Україні нині вивчають Є. Горошко, В. Даніл'ян, Д. Дюжев, П. Квіткін, М. Лисенко, Н. Парафійник [4; 5; 6; 9; 13; 15]. Буття людини в соціумі нового типу досліджують І. Дятлова, І. Курліщук, С. Куцупал, Т. Російчук, М. Степаненко, А. Фоменко [7; 10; 11; 12; 19; 20; 21]. Розвиток освіти, педагогіки та виховання в інформаційну добу розглядають Є. Бауер, В. Борисенков, В. Лях, А. Рижанова [2; 14; 17; 18;]. Проте соціокультурні умови інформаційного суспільства, що зумовлюють трансформацію сімейного соціального виховання та дисгармонізацію взаємин батьків та дітей, досліджено недостатньо, тому **мета** статті — охарактеризувати зміни соціокультурних умов, що впливають на сучасне сімейне виховання в добу інформаційного суспільства.

«Поняття «інформаційне суспільство» введено до наукового обігу на початку 60-х рр. майже одночасно в США і Японії Ф. Махлупом та Т. Умесао» [13, с. 24]. Але понині дослідники не дійшли згоди у визначенні цього терміна. Можливо ще зарано говорити про справжню сутність суспільства, що тільки формується. У визначеннях цієї дефініції науковці використовують як досить романтичні характеристики, наприклад, це: суспільство «...у якому люди можуть проектувати майбутнє на невидимій канві і прагнуть до реалізації життєвих цінностей» [13, с. 25], так і раціональніші: «Інформаційне суспільство — це якісно новий етап соціотехнологічної еволюції суспільства, що формується в результаті довгострокових тенденцій попереднього соціально-економічного розвитку, який передбачає збільшення ролі інформації і знань, а також формування та споживання інформаційних ресурсів у всіх системах життєдіяльності суспільства за допомогою розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, що діють у глобальних масштабах» [9, с. 38]. Загалом можна виділити такі ознаки інформаційного суспільства: головна цінність — знання; стрімкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ); доступність інформації кожній людині; глобалізація світу; гуманізація і демократизація життя людини та інші.

Інформаційна реальність стає нині середовищем існування для багатьох провідних країн світу. Інформаційна цивілізація надає змогу

реалізувати свій творчий життєвий потенціал дедалі більшої кількості індивідів. Нове суспільство ще називають «суспільством знань», воно створює умови для всебічного розумового та духовного розвитку людини. Як зазначають М. Лисенко й Д. Дюжев, жодна держава не може опинитися осторонь глобальних перетворень. І процес трансформації світу міг бути набагато швидшим, якби люди визнавали об'єктивність змін, які відбуваються.

Науковці вважають, що Україна почала вступати в глобальну інформаційну цивілізацію, це відбивається на формуванні законодавства, яке покликане регулювати суспільні відносини, притаманні інформаційній добі [4, с. 5]. Прийнято закон «Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки», де визначено один з головних пріоритетів розвитку держави, він полягає в прагненні «побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному й особистому розвитку та підвищуючи якість життя» [9].

Однією з головних умов успішної реалізації основних засад розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 рр. в законі зазначено забезпечення навчання, виховання, професійної підготовки людини для роботи в інформаційному суспільстві. Для цього необхідно серед іншого:

- розвивати національний науково-освітній простір, який ґрунтуватиметься на об'єднанні різних інформаційно-комунікаційних систем;
- розробити методологічне забезпечення використання комп'ютерних технологій при викладанні шкільних предметів та дисциплін, передбачати в системах перепідготовки вчителів навчання особливостей роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями;
- вдосконалити навчальні плани, відкрити нові спеціальності з новітніх ІКТ, утілити принцип «освіта упродовж усього життя»;
- підвищити комп'ютерну грамотність населення, зокрема пенсіонерів, малозабезпечених, людей, що потребують соціальної допомоги та реабілітації, селян.

«Основним завданням розвитку інформаційного суспільства в Україні є надання кожній людині на засадах широкого використання сучасних ІКТ можливостей створювати інформацію і знання, користуватися й обмінюватися ними, виробляти товари та надавати послуги, повною мірою реалізуючи свій потенціал, підвищуючи якість свого життя і сприяючи сталому розвитку країни» [9]. Тобто, нарешті, в законі України наголошено на необхідності освіти та виховання не тільки молоді, а й людей другого і навіть третього віку. Такі заходи можуть

позитивно вплинути на спілкування та взаєморозуміння батьків і дітей в окремії сім'ї й міжпоколінні стосунки в суспільстві в цілому.

Безумовно, поки що не можна сказати, що Україна побудувала інформаційне суспільство, та наша країна має значний потенціал для досягнення цієї мети. Дослідники Є. Горошко та Д. Дюжев наводять такі аргументи на користь цього факту:

- ідею про ноосферу, як сферу розуму, висунув український учений В. Вернадський;
- розробки українців у сфері штучного інтелекту та кібернетики мають неабияку теоретичну й практичну користь;
- «Україна входить до п'ятірки держав з найбільшим кадровим потенціалом спеціалістів із комп'ютерних наук, а за рівнем підготовки кадрів, які обслуговують інформаційні технології, Україна продовжує бути лідером в Європі» [4, с. 5] та багато інших.

Необхідно наголосити, що науковці (І. Дятлова, П. Квіткін, Н. Парафійник) виокремлюють певні причини, які гальмують розвиток інформаційного суспільства в нашій країні. До них належать:

- недостатній рівень інформаційної культури населення;
- слабка мотивація щодо використання ІКТ;
- недосконалість законодавчої бази в інформаційній сфері;
- слабо розвинута інформаційно-комунікаційна інфраструктура;
- незавершеність процесу формування «соціокультурного фенотипу народу України»;
- нестабільність у житті суспільства та ін.

На наш погляд, дві перші причини стосуються саме дорослих, і саме ці причини заважають гармонізації стосунків дітей та батьків у родині.

Серед позитивних ознак, що має інформаційна цивілізація, можна виділити такі [5; 8; 9; 14]:

- виникає більше можливостей для реалізації здібностей кожної людини;
- освіта і навчання впродовж усього життя стають головними факторами благополуччя людини;
- ліквідуються «закриті теми» завдяки розвиткові засобів масової інформації;
- зростає різноманітність у всіх сферах життя суспільства (наприклад, свобода самовираження та нетрадиційні форми сім'ї).

Зразком ідеальної комунікації може стати спілкування в мережі Інтернет. Воно «надає значно більше можливостей — завдяки подоланню часових і просторових меж — для проблематизації ким завгодно чого завгодно, ніж, скажімо, звичайна безпосередня бесіда. Важливо й те, що Інтернет значно зменшує можливості зовнішніх обмежень і примусу» [1, с. 9]. Б. Єрасов зазначає, що індустріальна епоха характеризується розквітом книжкової культури. Людина читала безліч книжок та іншої друкованої продукції. В «інформаційному суспільстві все більшого зна-

чення набуває «екранна» культура, створена на основі аудіовізуальної техніки, з'єднання комп'ютера з відеотехнікою та новітніми засобами зв'язку» [8, с. 536].

Але, говорячи про розвиток інформаційного суспільства, необхідно наголосити на можливості породження ним певних загроз для благополуччя людини, родини й усього соціуму. На підставі аналізу праць фахівців з інформаційного суспільства [12; 18; 19; 20; 21] серед таких загроз можна виокремити:

- нові види залежності від різноманітних приладів і технологій (комп'ютер, мобільний телефон, Інтернет та ін.), особливо в молоді;
- зменшення безпосереднього спілкування між людьми;
- відчуження поколінь одне від одного;
- маргіналізація людей похилого віку;
- ослаблення локальних соціальних зв'язків (навіть на рівні сім'ї);
- поширення ідей, що суперечать загальнолюдським цінностям.

Усе це негативно відбивається і на міжпоколінній взаємодії в родині вже нині. А. Рижанова стверджує: «Зміна технологічної парадигми соціального виховання із «запізнювальної» на «випереджальну» спричинена потребами самої інформаційної культури, спрямованої на постійне оновлення всіх своїх складових» [18, с. 331]. Як відомо, проблеми легше запобігти, ніж потім її виправляти. «Регульоване соціальною педагогікою соціальне виховання стає головною умовою мирного розгортання інформаційного суспільства заради виживання людства, уможливлення «культури майбутнього» та «культури людини» [18, с. 304]. Зменшити негативні прояви інформаційної доби можна за допомогою гармонізації відносин між батьками та дітьми в сім'ї. Особливо це важливо на перехідному етапі від індустріального до інформаційного суспільства. Оскільки саме в родинному колі молоде покоління набуває досвіду соціальних взаємин і згодом відтворюватиме їх у «великому» суспільстві. Коли індивід усвідомить цінність гармонійного сімейного буття, йому легше буде сформувати цінність благополучного глобального існування.

У сучасному світі стрімко змінюються суспільні відносини, а також і сімейне життя. «Індустріалізація зламала традиції народного виховання в родині, а інформатизація — суспільно-національного» [17, с. 20]. Батьки хоча й мають цінний життєвий досвід, але він набутий у соціокультурних умовах минулого. Діти швидше опановують новітні технології та нові соціальні відносини. «Діти, які зростають у тісному спілкуванні з комп'ютером та електронними іграшками, за психологічними, морально-духовними ознаками істотно відрізняються від попередніх поколінь; ідеться не тільки про навички роботи з обчислювальною технікою, комп'ютерами, а про зміни фундаментальних духовно-культурних структур, понять і уявлень» [7, с. 172]. Дорослі

морально не готові навчатися у своїх дітей та онуків і пристосовуватися до соціокультурних умов інформаційного суспільства. А для першого покоління внесок у розбудову країни людей похилого віку не є очевидним, що сприяє негативному ставленню до старших і в родині. Тоді зникає взаєморозуміння між поколіннями і нівелюються цінності сім'ї. Більшій значимості для молоді набуває інформація, яку вони отримали через засоби масової комунікації. М. Берулава проілюструвала образ, який транслюється нині по телебаченню: «Зразком для наслідування є суб'єкт, що постійно щось жує і п'є, сексуально стурбований, метою життя якого є виграти мільйон. У сфері його інтересів відсутні патріотизм, бажання створити сім'ю, виростити дітей, допомогти іншим людям, повага до людей похилого віку, вміння отримувати задоволення не тільки від пива і жуйки, але й від спілкування з культурою — від того, що робить людину людиною» [3, с. 4].

Інформаційне суспільство — це суспільство індивідуальної свободи. Але злагода між усіма членами соціуму можлива лише за умови індивідуальної відповідальності кожної людини, оскільки «... свобода має в собі певний руйнівний заряд, ... а у своїй крайній формі — «війну всіх проти всіх» [21, с. 105]. Вийти з цього глухого кута можна за допомогою виховання соціальної відповідальності, яке доцільно починати ще із сім'ї. Тоді є можливість досягти гармонійних стосунків між усіма членами інформаційного суспільства.

«За відсутності превентивних заходів щодо «відставання» дорослих від розвитку культури в третьому тисячолітті можлива маргіналізація цих поколінь» [18, с. 307]. Отже, завданням дорослих є створення таких соціально-педагогічних технологій, які б гарантували позитивну спадкоємність між поколіннями, навіть зважаючи на нові соціокультурні умови. Це забезпечить підрастаюче покоління безцінним життєвим досвідом людей похилого віку, а останнім допоможе адаптуватися до нових соціальних відносин та інформаційних технологій. «Соціально-педагогічним аспектом у сімейній педагогіці є проблема гармонійного соціального розвитку в родинних умовах не лише дитини, але й усіх її членів, а також сім'ї як єдиного соціального суб'єкта. Результатом сімейного соціального виховання є соціальність як певна протилежність індивідуальності, яка дозволяє гармонізувати стосунки з іншими унікальними індивідуумами в сімейному середовищі та ставитися до сімейного існування як особистісно ціннісного стану» [17, с. 18].

Завдання гармонізації стосунків батьків та дітей доцільно було б доручити сімейному соціальному педагогу, який виконував би свої обов'язки на базі загальноосвітнього навчального закладу. Школі необхідно мати ще одного соціального педагога, який би опікувався виключно справами сімей, причому не тільки кризових. До процесу гармонізації взаємовідносин необхідно залучати всі сім'ї, оскільки в перехідний етап суспільства доцільно вжити профілактичних заходів, а не

нейтралізувати деструктивні наслідки непорозуміння між цілими поколіннями в суспільстві.

Таким чином, можна дійти висновку, що в українському суспільстві, як і в усьому світі, відбуваються стрімкі зміни, які стосуються кожної сім'ї. Колосальний приріст інформації, необхідність використання ІКТ, культурний та ціннісний плюралізм, емансипація людини в соціумі, зменшення безпосереднього спілкування між людьми, нівелювання молодими людьми значення досвіду старших поколінь — усі ці та інші тенденції в розв'язковій інформаційного суспільства дисгармонізують стосунки між батьками й дітьми в родині. Діти швидше, ніж їх батьки, опановують нові соціальні відносини та новітні інформаційні технології. Не всі традиційні форми стосунків між членами родини, до яких звикли старші покоління, виявляються ефективними. Отже, актуальною стає проблема гармонізації стосунків дітей і батьків в умовах інформаційного суспільства на підставі обґрунтованих нових соціально-педагогічних технологій.

Перспективою подальшого дослідження цієї проблеми є розробка соціально-педагогічних умов гармонізації стосунків батьків та дітей у сім'ї в добу інформаційного суспільства.

Список літератури

1. Аляев Г. Є. Историко-философские корреляты теории информации / Г. Є. Аляев // Гуманістичний вимір інформаційного суспільства : матеріали всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. [Філософські семінари. Випуск 7] / Мін-во освіти і науки, Полтавський нац. тех. ун-т ім. Ю. Кондратюка. — Полтава : ПолтНТУ, 2008. — 155 с. — С. 3–11.
2. Бауэр Е. А. Социальная работа и социальная педагогика в эпоху глобализации / Е. А. Бауэр, В. П. Борисенков // Педагогика. — 2007. — № 1. — С. 103–108.
3. Берулава М. Н. Нация в опасности / М. Н. Берулава // Педагогика. — 2009. — № 5. — С. 3–6.
4. Горощко Е. И. Становление информационного общества: международный опыт и украинский контекст / Е. И. Горощко // Вісн. Міжнар. слов'ян ун-ту. Соціологічні науки. — Х., 2007. — № 2. — С. 3–9.
5. Даніліян В. О. Особливості становлення інформаційного суспільства в Україні / В. О. Даніліян // Науковий вісник. Серія «Філософія» / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. — Х. : ХНПУ, 2008. — Вип. 26. — С. 53–58.
6. Дюжев Д. В. Специфика формирования информационного общества в Украине: история и современность / Д. В. Дюжев // Наука. Релігія. Суспільство. — 2008. — № 2. — С. 130–135.
7. Дятлова І. В. До проблеми пошуку концептуального підходу до формування особистості в умовах становлення інформаційного суспільства / І. В. Дятлова // Наукові записки Харк. ун-ту повітряних сил. Соціальна філософія, психологія. — Х. : ХУПС, 2008. — Вип. 1 (30). — С. 167–175.

8. Ерасов Б. С. Социальная культурология : пособ. для студ. высших учеб. заведений / Б. С. Ерасов. — 2-е изд., испр. и доп. — М. : Аспект Пресс, 1997. — 591 с.
9. Квіткін П. В. Духовне життя соціуму в умовах становлення інформаційного суспільства / П. В. Квіткін // Наук. записки Харк. ун-ту повітряних сил. Соціальна філософія, психологія. — Х. : ХУПС, 2008. — Вип. 1 (30). — 244 с. — С. 37–49.
10. Курліщук І. Особливості взаємодії студентства із засобами масової комунікації за умов переходу України до суспільства інформаційного типу / І. Курліщук // Соціальна педагогіка: теорія та практика. — 2007. — № 4. — С. 10–14.
11. Куцепал С. В. Інфосфера як простір буття сучасної людини / С. В. Куцепал // Вісн. Нац. авіац. ун-ту. Серія: Філософія. Культурологія : зб. наук. пр. — К. : НАУ, 2008. — № 1 (7). — 216 с. — С. 25–29.
12. Куцепал С. В. Homo virtualis — людина ХХІ століття? / С. В. Куцепал // Гуманістичний вимір інформаційного суспільства : матеріали всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. [Філософські семінари. Випуск 7] / Мін-во освіти і науки, Полтавський нац. тех. ун-т ім. Ю. Кондратюка. — Полтава : ПолтНТУ, 2008. — 155 с. — С. 23–27.
13. Лисенко М. В. Інформаційне суспільство як теорія і практика сучасності / М. В. Лисенко // Вісн. Нац. техн. ун-ту України «Київський політехнічний інститут». Філософія. Психологія. Педагогіка : зб. наук. пр. — К. : ІВЦ «Політехніка», 2007. — № 2 (20) — Ч. 1. — С. 23–26.
14. Лях В. В. Інформаційне суспільство і пошуки нової освітянської парадигми / В. В. Лях // Вісн. Нац. авіац. ун-ту. Серія: Філософія. Культурологія : зб. наук. пр. — К. : НАУ, 2008. — № 1 (7). — С. 29–34.
15. Парафійник Н. І. Інформаційне суспільство: сутність і перспективи розвитку в Україні / Н. І. Парафійник // Гуманістичний вимір інформаційного суспільства : матеріали всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. [Філософські семінари. Випуск 7] / Мін-во освіти і науки, Полтавський нац. тех. ун-т ім. Ю. Кондратюка. — Полтава : ПолтНТУ, 2008. — 155 с. — С. 52–57.
16. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки : Закон України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=537-16>.
17. Рижанова А. Соціальна педагогіка як галузь педагогіки / А. Рижанова // Соціальна педагогіка: теорія та практика. — 2007. — № 4. — С. 15–21.
18. Рижанова А. О. Розвиток соціальної педагогіки в соціокультурному контексті : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.05 / Рижанова Алла Олександрівна. — Х., 2004. — 456 с.
19. Російчук Т. Антиутопія інформаційного суспільства [Електронний ресурс] / Т. Російчук. — Режим доступу: <http://www.politik.org.ua/vid/magcontent.php3?m=6&n=80&c=1935>.
20. Степаненко М. Д. Інформаційна компетентність як вимога суспільства знань / М. Д. Степаненко // Науковий вісник. Серія «Філософія» / Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. — Х. : ХНПУ, 2008. — Вип. 26. — С. 98–104.

21. Фоменко А. М. Свобода особистості у контексті «інформаційного суспільства» / А. М. Фоменко // Вісн. Нац. авіац. ун-ту. Серія: Філософія. Культурологія : зб. наук. пр. — К. : НАУ, 2008. — № 1 (7). — С. 103–107.

Надійшла до редколегії 07.06.2010 р.

УДК 37.013.42

А. О. РИЖАНОВА

С. Т. ШАЦЬКИЙ — ЗАСНОВНИК ВІТЧИЗНЯНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ

Аналізується внесок С. Т. Шацького в становлення теорії та практики вітчизняної соціальної педагогіки на початку ХХ ст.

Ключові слова: *вітчизняна соціальна педагогіка, С. Т. Шацький, історія теорії та практики соціального виховання.*

Анализируется вклад С. Т. Шацкого в становление теории и практики отечественной социальной педагогике в начале ХХ ст.

Ключевые слова: *отечественная социальная педагогика, С. Т. Шацкий, история теории и практики социального воспитания.*

S. Shatskii's contribution into the formation of theory and practice of native social pedagogy in the early 20th century is analyzed.

Key words: *native social pedagogy, S. Shatskii, history of theory and practice of social education.*

В умовах інформаційного суспільства відбуваються трансформаційні процеси в усіх соціокультурних сферах, зокрема відповідно змінюється соціальна педагогіка, яка досліджує соціальне виховання всіх соціальних суб'єктів та розробляє соціально-педагогічні технології інтеграції суспільства через гармонізацію соціального розвитку людини, групи, соціуму. Одним із засновників вітчизняної соціальної педагогіки в індустріальну добу був Станіслав Теофілович Шацький, досвід організації практики соціального виховання та науковий доробок теорії педагогізації соціального середовища якого мають стати в нагоді сучасним фахівцям, оскільки соціокультурне оновлення соціальної галузі педагогіки не може руйнувати її сутнісні основи.

Історію вітчизняної соціальної педагогіки вивчали Л. Ц. Ваховський, Н. А. Сейко, Л. А. Штефан та ін.; педагогічні ідеї С. Т. Шацького — В. І. Беляєв, Ю. В. Василькова, Т. А. Малінін, Ф. А. Фрадкін, С. А. Черепанов та ін. Проте соціально-педагогічний аспект творчості Шацького досліджено недостатньо, тому **метою** цієї публікації є узагальнення внеску педагога в становлення вітчизняної соціальної педагогіки, його теоретичних положень, які можуть використовуватися в розбудові соціальної педагогіки інформаційної доби.

На рубежі ХІХ та ХХ ст. відбувалися перші спроби рефлексії вітчизняного соціального виховання, а саме: зважаючи на історико-